СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLI. Ч. 180. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 5 серпня 1933. VOL. XLI. No. 180. Jersey City, N. J., Saturday, August 5, 1933. THREE CENTS.

УРЯД ДАЛІ ЗАХОДИТЬСЯ ПОЛАГОДИТИ УГЛЕВИЙ СТРАЙК

ПРЕДСТАВНИКИ ВЛАСНИКІВ САБОТУЮТЬ УРЯДОВІ ЗАХОДИ.

ВАШИНҐТОН.—Ґенерал Джансон, голова „Адміністрації Відбудови Краю", далі робить заходи, щоби полагодити вуглевий страйк у Пенсилвенії шляхом конференцій між представниками власників і робітників. Покищо його заходи розбиваються через уперту відмову представника власників Мозеса, президента „Фрик Кол Ко.", проти котрої передовсім звернений страйк.

Коли Джансон запросив обі сторони на конференцію до свого офісу, на конференцію зявився тільки Джан Луїс, представник майнерської юнії. Мозес прислав лист, у якім просить відложити конференцію до часу, поки він зможе порозумітися зі своїм начальником, президентом Юнайтед Стейтс Стіл Корпорейшен, Ервіном.

Супроти цього Джансон відложив конференцію на пополудне. Одначе на цю конференцію Мозес знов не зявився. Зявився зате Чарлз Оніл, представник товариства власників копалень мягкого вугля з цантральної Пенсилвенії. Підчас дискусії між представниками обох сторін виявилося, що одинокою точкою спору є визнання юнії. „Фрик Кол Ко." не хоче признати юнії, і її представник Мозес не хоче прийти на конференцію, бо це було би рівнозначне з признанням юнії.

Оніл закидав юніям викликування страйків, на що представник майнерів звернув увагу Онілови, що це були компанійні юнії, зорганізовані самими босами.

На конференції виринув плян, щоби віддати цілий спір між майнерами й підприємцями до розсліду раді трох визначних осіб. Заки ця рада видасть свій присуд, майнери мали би вернутись до роботи.

Тимчасом вісти з вуглевих округів вказували на дальший зріст страйку. Виходило, що незадовго будуть закриті всі майни мягкого вугля. Замкнення робіт відбивається не лише на робітниках, але й на підприємствах, бо великі консументи мягкого вугля замовляють тепер вугля деінде.

На оскарження дрібніших копальняних урядників арештовано 23 майнерів, які буцімто мали змову побивати страйколомів. Арештовано теж двох депутатів компанії Фрика, з котрих автомобілів вбито вистрілом пикетуючого майнера.

УРЯД ЗАМОВЛЯЄ БУДОВУ 37 КОРАБЛІВ.

ВАШИНҐТОН. — Уряд замовив для своєї воєнної фльоти 37 нових кораблів. 21 з тих кораблів мають бути збудовані в приватних корабельних варстатах.

При будові кораблів мають дістати роботу 90,000 робітників.

ЗАГРОЗА ҐЕНЕРЯЛЬНОГО СТРАЙКУ НА КУБІ.

ГАВАНА. — Щоби помогти страйкуючим робітникам на омнібусах, таксівках і вантажних автах, юнії інших транспортових робітників постановили вийти на симпатичний страйк. Уряд побоюється, що страйк може легко стати ґенеральним.

ВАНТАЖНИКИ КОРАБЛІВ БУЛИ РЕКЕТІРАМИ.

НЮ ЙОРК. — Велика лава присяжних федерального суду постановила судити 9 осіб та 3 орґанізації за вимушування річно 3 міліонів долярів за вантаження овочів і городовини.

ФАБРИКАНТИ ШОВКУ ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ КОДЕКСУ.

ПАТЕРСОН (Ню Джерзи). — Місцеві фабриканти шовку внесли до „Найри" протест проти кодексу шовкового промислу, кажучи, що цей кодекс був предложений урядови понад їх голови, себто без їх відома. Вони домагаються змін у кодексі.

СМЕРТЬ СЛІПОГО КОМПОЗИТОРА.

ФИЛАДЕЛФІЯ. — У своїм домі в Джерментавн померу 77 році життя д-р Адам Гейбл, сліпий орґаніст і композитор. Він стратив був зір, маючи 9 днів життя, через те, що його очи вмито через похибку осліплюючою кислотою. Вчився в інституті для сліпих, опісля в інституті музики. Дістав медалю за музичні композиції. Написав багато гимнів і баляд.

ПРІРВАННЯ ТАМИ.

ДЕНВЕР (Колорадо). — Яких 30 миль на полудневий схід звідсіля прірвалася тама Кеселвуд. Величезний вал води пігнав долиною, зриваючи по дорозі мости, заливаючи села й міста. 5,000 осіб лишилися без даху над головою. Кажуть, що згинули багато осіб. Шкода виносить понад мілион долярів.

ВИНУЮТЬ ЕЛЕКТРИЧНУ ФАБРИКУ ЗА БРАК ДОЩУ.

ҐРІН БЕЙ (Висконсін). — Двацять фармерів, котрі живуть коло фабрики електричної сили підприємства Висконсін Поблик Сервіс Корпорейшен, поскаржилися зарядови фабрики, що фабрика розгание доцешві хмари та викликує посуху. Фармери домагаються здержання фабрики.

ПОВІДОМЛЕННЯ.

ДЛЯ ВП. ВІДДІЛОВИХ СЕКРЕТАРІВ І ВСІХ ЧЛЕНІВ У. Н. СОЮЗА В СПРАВІ СОЮЗОВИХ ЛІКАРІВ.

Згідно з ухвалою 18-тої конвенції У. Н. Союза У. Н. Союз покриватиме тепер самий кошти за лікарські оглядини кождого нововступаючого члена до У. Н. Союза.

У висліді дискусії, яка велася на надзвичайних зборах головного уряду У. Н. Союза в липні ц. р., запало рішення, щоби головний екзекутивний комітет виготовив відповідну резолюцію в тій справі та подав її до відома відділових секретарів.

РЕЗОЛЮЦІЯ:

1. Поручається відділовим секретарям, щоби вони по своїх місцевостях, порозумівшися між собою, скликали в найближчому часі спільні збори, на які повинні явитись відпоручники усіх Союзових відділів дотичної місцевости.

2. На тих зборах треба вибрати такого лікаря, котрий на думку більшости присутніх відпоручників відділів буде найкраще відповідати тим вимогам, які ставиться до лікарів асекураційних компаній.

3. Першенство у виборі повинні мати українські лікарі, члени Союза, якщо такі лікарі в даній місцевости знаходяться.

4. По великих містах, як Ню Йорк, Шікаго, Филаделфія, Дітройт, Клівленд, де через велику віддаль справа одного лікаря може бути получена з невигодами для членів, можна вибирати відразу двох лікарів.

5. По виборі лікаря треба негайно повідомити головну канцелярію У. Н. Союза про імя і назвище та адресу дотичного лікаря, як також про висоту умовленої заплати.

6. Тому, що У. Н. Союз платитиме лікарям за кождого члена зокрема, а не даватиме якоїсь згори означеної сталої місячної чи квартальної винагороди, то відповідно до тої постанови треба умовлятися з дотичними лікарями.

7. На випадок відкинення лікарем кандидата на члена, У. Н. Союз платитиме також і за лікарські оглядини такого неприйнятого члена.

8. Винагорода лікаря за одні лікарські оглядини не повинна перевищати суми $2.00.

Д. Галичин, гол. рек. секретар.

КОЛХОЗ ЯК ПАНЩИЗНЯНИЙ ДВІР.

„Соц. Земледелія" описує колхоз „Ударнік" в олексіївськім районі, татарської републики. „В колхозі завели сильну охорону врожаю. Двох колхозників зробили кінними наглядачами, які в день і в ночи доглядають поля. Коло кожного господарства та стодоли поставили сторожів. Наглядач і сторож у нас — пишуть з колхозу — перші люди. На найвидніших місцях на полі стоять деревляні вежі, звідки будуть сторожі берегти пілль. Інспектори і бриґадирі наглядають за сторожами; село відгородили від поля, оставляючи лише чотири брами на дорогу в поля. До осени мають тут спеціяльні сторожі слідити за тими, що приїздять і виїздять з села. Управа колхозу зарядила вести строгий нагляд над прибуваючими в село. „Ударнік" виповнив всі інструкції наркомзему, це є перемінився в давний панщизняний двір, в якому „вокомони" і посіпаки наглядають, а кріпаки купаються в свойому поті".

НОВИЙ ПРАКТИЧНИЙ ВИНАХІД.

На англійських двірцях можна від якогось часу запримітити, як пасажири самі пхають перед себе тяжкі валізи та скрині. Можливе це завдяки такому простому винаходови: Під сподом пакунка прічіпляють колісце, так, що можна його легко посувати по землі, наче малий вагончик.

ГОЛОД НА ПОЛІССІ.

Останнє число „Пяста" подає під тим заголовком таку несконфіськовану вістку: „З Пинська повідомляють, що серед поліського населення панує величезна нужда й голод. Осілe на болотах та пісках, черпало це населення усі свої доходи головно з вирубу лісів. Тепер внаслідок спаду цін вирубу майже припинилися. По селах панує голод і люди харчуються кропивою й зіллям, мандруючи нераз по кількадесять км., щоби вижебрати або купити трохи бараболь. Те, що населення дає ще собі яку-таку раду, треба завдячувати тільки і чуваню низьким його життєвим вимогам".

ДРУКАРНЯ „СВОБОДИ" ДІСТАЛА КАРТУ ЧЛЕНСТВА „НАЙРИ".

По розсліді умовин праці й заплати в друкарні „Свободи" „Адміністрація Краєвої Відбудови" дала друкарні право виставити присланy вивіску „Найри" з написом: „NRA MEMBER: We Do Our Part."

ЦУКОР З ДЕРЕВА.

На конґресі німецьких хеміків у Вірцбурґу представив проф. Берґіюс, лявреат Нобля, спосіб фабрикації цукру з дерева. Вправді добування цукру з дерева в лябораторіях було вже знане, але не було дотепер апаратів, які робилиб це у великих скількостях. Ці апарати зробив Берґіюс і уможливив фабрикацію цукру з дерева. Перша фабрика коло Манґайму вироблює вже до 8,000 тон цукру.

„НАША ЗЕМЛЯЧКА".

Під таким заголовком приносить львівський „Дзєннік Людови" в ч. 143 таку новинку: „Буржуазна преса принесла вістку, що жюрі співацького конкурсу, який відбувся недавно у Фльоренції і якому проводив славний італійський композитор Джордано, брала теж участь Сальомея Крушельницька, наша землячка. А проте Сальомею Крушельницьку, колишню прімадонну варшавської опери і славу польської сцени, вигризли з Варшави тодішні варшавські „колтуни" тільки тому, що вона мала сміливість признатися до української національности. Нині п. Сальомея Крушельницька — „наша землячка".

СПРИТНИЙ ЗЛОДІЙ.

На кінних перегонах, що відбуваються тепер у Львові, якась Чеслава Штамлер, що ґрала в тоталізатора, купила чотири білети на коня „Тален Руж", кожний по 112 зл. Щастя сприяло згаданій жінці і кінь, на якого поставила, прийшов перший до мети. Коли Штамлерова прийшла до каси, щоби відібрати виграну, побачила, що хтось викрав їй з торбинки всі чотири білети. Що більше, переконалася, що злодій встиг вже навіть підняти при касі виграну суму. Веденє у цій справі слідство не дало ніякого висліду.

КАРА СМЕРТИ И ДЛЯ МАЛОЛІТНІХ.

У законі проти політичних убивств у Болгарії поробили деякі важні зміни. Передовсім смертних присудів не будуть предкладати королеви до потвердження. Смертю каратимуть і малолітніх політичних убивників. Для тих, що схоплюють політичних противників, постановлена кара 15 літ тюрми. Коли схоплений не вернеться до місяця, того, що схопив політичного противника, покарають смертю.

НЕВЖЕ ЗАМАХ ОУН?

Польська преса, а зокрема „Іл. Курєр" і „Вєк Нови" принесли вістку про новий замах ОУН, що мав статися в Сокальщині: Невідомий мужчина влiз вночі після „Свята Моря", що відбувалося при участи війська і стшельців у Сокалі, до мешкання команданта кінного загону стшельця у Мишкові, Павла Палки, й освітивши йому голову електричною ліхтаркою, стрілив до нього 4 рази. Важко раненого Палку перевезли до лічниці у Сокалі, а негайне слідство з поліційним псом довело поліцію до села Боратин, де й арештували 4 осіб, підозрілі у цьому замаху. Назвища їх тримають покищо в тайні, але польська преса знає, що це нібито замах ОУН. Крім цього пише ця преса, що до учасників „Свята Моря", які верталися з Сокаля до дому, стріляв хтось уночі в Поздимирі та Яструбичах. Скільки в цьому правди — невідомо.

ВТІКАЮТЬ З ДОНЕЧЧИНИ.

Спеціяльний кореспондент „Ізвестій", обїхавши шахти Донеччини, повідомляє, що робітники дальше масово втікають наслідком важких життєвих та культурних відносин. З шахти „Профінтерн" відійшли в квітні 361 робітників, в травні 246. Від початку року до 20. травня з шахтів Донеччини відійшли 133 тисяч робітників, принято 140 тисяч. Плинність усюди велика. Викликують її теж безпорядки в зарібітній платні. Шахтярі не знають своїх норм і розрахунків. Недавно викрили масові недоплати робітникам на шахті Щеглівка ч. 1.

МОСКВА РІШИЛА ВИКОРІНИТИ УКРАЇНСТВО НА УКРАЇНІ

ПАРИЖ (Франція). — Московський кореспондент російського двотижневика „Соціялістіческій Вестнік" подає в дописі з Москви причини самогубства Скрипника та політику Москви на Україні. Очевидно, цей кореспондент дуже докладно поінформований завжди в ріжних внутрішніх таємницях комуністичної партії та радянської влади. Отже він пише, що тепер на Україні розформовують усі українські комуністичні організації й переформовують наново органи радянської влади. Українські комуністи були завжди сто-процентовими сталінцями й помагали Сталінови провадити боротьбу з ріжними опозиціями й з Троцьким.

Та для свого зміцнення на Україні вони потребували зближення з українською масою й українською інтелігенцією. Тому вони, на чолі зі Скрипником, провадили політику українізації (відмосковлення України), а особливо систематично переводили українізацію в школах. Заборона приймати до московських шкіл на Україні ті діти, які були записані як діти не Росіян, особливо обурила Жидів на Україні. Найбільше обурило московських комуністів те, що Всеукраїнська Академія Наук провадила працю в національному українському дусі й, видаючи словник української мови, старанно викидала з нього всі ті чужоземні слова, які можна було замінити українськими термінами. Тепер цей словник припинено видавати, а по школах і урядах почалася деукраїнізація, себто поновне обмосковлення України.

Скрипникови Москва закидала те, що він допустив таку українізацію України, яка, мовляв, приводить до сепарації. Крім того українські комуністи переводили безоглядне стягання з населення податків та збіжа, заявляючи, що цього Москва домагається. Тепер, коли вся Україна знищена матеріяльно й голодує, населення обурене проти Москви й трохи не дійшло вже до масових бунтів, Москва закидала Скрипникови, що він допустився підбурення населення України проти неї. Для привернення України знову під сильну руку московських комуністів і припинення зросту в ній націоналізму, Сталін післав на Україну Постишева, який розгромив українські комуністичні орґанізації, до інших уже давно там не було.

Москва так налякалася українського сепаратизму, що підписала з Польщею умову, на підставі якої відмовляється від усякої агітації в Галичині та на інших українських землях, а також не підтримуватиме нічим українських утікачів з Польщі й не допускатиме до створення ними своїх організацій, щоб лише Польща не підтримувала українських „сепаратистів". Разом з тим з України висилають тепер усю активну інтелігенцію, не лиш українську, але й російську, яка має симпатії до українства. Особливо арештовано багато Українців на Правобережу.

ВИГАДКИ МОСКОВСЬКИХ ЕМІҐРАНТІВ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Московська еміґрантщина, що найбільше ворожа всякому українському рухови, розпускає по всій Европі вигадки, що нібито радянська влада знайшла сліди змови Скрипника з Розенберґом, направленої до порозуміння з Польщею й до створення самостійної України з виходом Польщі до Чорного моря. Цю глупу вигадку приймають безкритично деякі чужоземні кореспонденти і вона кружляє навіть у політичних колах.

На ділі причини смерти Скрипника треба шукати на самій Україні, де він не зміг справитися зі своїм завданням приспати український національний рух та стримати зріст ненависти до Москви серед українського населення й інтелігенції. Незадоволення з московської комуністичної політики на Україні просякло навіть у комуністичну партію.

ЯПОНСЬКО-РАДЯНСЬКИЙ КОНФЛІКТ.

ТОКІО (Японія). — Японія заявила перед Москвою рішучий протест проти того, що радянська морська поліція арештувала знову десять корейських рибаків. Японському ґенеральному консулеви у Владивостоці наказано негайно добитися їх звільнення.

Взагалі знавці далеко-східних відносин кажуть, що Москва і Японія поспішно готуються до війни, яку тепер усі вважають неминучою.

ЛИНДБЕРҐИ ТРОХИ НЕ ЗАГИНУЛИ.

КОПЕНГАГА (Данія). — В Ґренляндії малощо не загинув Линдберґ і його дружина, які літали на північ острова підчас страшної бурі і туману. Вони попали на море, вкрите пливучими кригами. Колиб їм довелося було осісти на воду, то вони були би згинули відразу. Корабель, їх кватира, не маючи радіоповідомлення від Линдберґа, виплив на море шукати його слідів. Тимчасом Линдберґ після тригодинної тяжкої боротьби з бурею й туманом щасливо вернувся до своєї бази.

Линдберґ зі своєю дружиною шукають тепер на Ґренляндії пристаней для літаків на випадок установлення постійної комунікації ними між Америкою й Европою через Ґренляндію.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

УКРАЇНА КЛИЧЕ ДОПОМОГИ

Представники ріжних організацій на окупованій Поляками Західній Україні кличуть українських іміґрантів в Америці допомоги у великому елементарному нещастю. Великі зливи над Галичиною спричинили вилив рік. Зібрані води заляли тисячі акрів землі, луги й пасовиска, городи й царини. Пропали під водою незібрані засіви, поплили з водою дріб, вівці, худоба, хати.

Наслідком нещастя край, де ми родилися, стоїть перед маревом голоду. Населення українських сіл, яке покликане годувати свій край, не має на довгі місяці навіть вигляду прокормити себе самого. Українські селяни будуть пухнути з голоду. Серед них кинуться ріжні голодові пошести. Діти й старші будуть мерти тисячами.

Серед таких умовин село примушене відкликатися за помічю до інших людей. Українське село просити не любить. Українське село все любило проживати власною працею. Прошак і галапас, що жили чужою працею, чи випрошеною чи награбленою, ніколи не мали великої чести в українському селі. Та цим разом умовини інакші. Українське село поставлене перед трудним вибором: як йому далі держатися своєї засади спирання на власні сили, то воно стане перед смертю.

Та кого його просити? Першим до помочі покликаним був би уряд, що з того села стягає податок, що бере драчі за поле, за прихід, за мешкання, що податкує все: землю, дім, просто повітря і соняшне світло. Та цей уряд чується чужим на українській землі. Він хотів би чутися своїм, а це можливе тільки тоді, як не стане на українській землі українського селянина, а на його місце засяде корінний Поляк. Польський уряд уважає повінь і голод не нещастям, а своїм союзником у боротьбі за викорінення українського селянина з української землі. Не помочі ждати українському селянинови від уряду, а перешкод у ратунковій акції.

Не може теж український нарід Західньої України ждати помочі від своїх братів на Великій Україні. Там нема Поляка, але є Москаль, який править Україною не в інтересі українського чоловіка, а в інтересі чужого зайди. Від цеї управи Українець на багатій Великій Україні тепер теж голодує. Якби московський уряд давав поміч, то він робив би це тільки для роблення большевицької пропаґанди. Нині він і цього не може робити; а якби міг, не робив би для милих очей польського уряду, свого союзника.

Від широкого світа, занятого своїми клопотами, Українцям теж нічого не ждати.

Лиш одна поміч може їм прийти. А це від людей, котрі вийшли з української землі, а котрим, як не жиється добре, то хоч жиється краще ніж братам на Україні.

ГОЛОД НА УКРАЇНІ.

II.

І от вже в серпні 1932 р. з Радянської України приходять жахливі вісти про голод, що охопив вже сільське населення й який на осінь ще збільшиться. В богатьох місцях населення вже від січня 1932 р. не мало хліба, їдять солому, бурян, посліди, це все мелеться, мішається та вживається замісць хліба. А запаси збіжа для армії тутже на очах голодних людей вивозять до Росії і на продаж за кордон. На Київщині урожай з 31 міл. га. лежить у снопах та копицях і гниє („Прол. Правда", ч. 191, 1932 р.). З річного пляну хлібозаготівлі виконано 2.3%. Крадіж збіжа поширюється, справи вже їдуть до суду і карають людей розстрілом і конфіскацією усього майна. („Р. Село", ч. 922,5. 9., 1932). І таких розправ за крадіж в околиці Харкова сталося за липень—вересень 526. Статистика показує, що такий опір проти вимог уряду роблять на селі не самі куркулі, а усі верстви населення і з кожним днем боротьба за хліб усе росте: виявляється в замахах на потяги, що вивозять хліб з села до радянських центрів. Так за один серпень залізничих катастроф нараховують 95. — („Комуніст", ч. 227, 1932 р.)

Розпочинаються широкі голодові розрухи. З недоїдання вимирають цілі села (біля Кременчука) *). (По інформаціях німецьких та американських студентів. „Гром. Голос", ч. 37). Черевний тиф поширюється. В 65 селах кременчуцького району все населення хворе, смертність величезна. В самому Кременчуці хворих 10,000 в шпиталях не вміщаються і їх розмістили по шкільних будинках. Лікарі безрадні, бо їх мало, та й ліків бракує. Причина хвороби та, що селяни довший час їли всякий бурян, недозріле зерно в колоссях. І в цьому безрадному становищі по селах ходять карні експедиції, конфіскують останні рештки прихованого хліба. — („Нар. Аґроном", ч. 36, 1932 р.).

Ось ті фати, що подає нам совітська (радянська) преса. Таке життя на селах України. Скрізь страшне безладдя; нетямущі в хліборобстві керовники, настерливі вимагання хліба для усіх Совітів для їх центрів, їх війська, їх торгу; жорстока боротьба знесиленого населення, беззбройного проти узброєної сили. Оцеж той рай, що Сталін обіцяв своєю пятиліткою; от та економічна руїна однієї з найбагатших колись країн в Европі. Його експерименти над живим орґанізмом народа, якого по останньому переписі рахують в межах України 23.634 душі. Народ, що має свою історію, свою психольоґію, свій темперамент, привели до суцільної катастрофи і економічної та моральної. Вони викликали в XX. ст. не лише голод з усіми його страховищами, а ще й повний розпад життя як в селян, так і робітників, котрі, не одержуючи ускладненої платні на заводах, де вони працюють, ані харчів, ані якогонебудь задоволення життєвих потреб — ні помешкання, ні одежі, ні харчів — тікають від одного заводу до другого, завше голодні, цілком знищені в свойому персональному життю. — („Пролет. Правда", ч. 194, 24. 8., 1932).

Селяни в страшних злиднях масово покидають свої рідні села та йдуть шукати хліба й ратуватися від розстрілів. Старі, жінки, діти блукають напів голі, голодні по пустинних полях, від одного городу до другого. Багатообіцяюча пятилітка принесла такі страховища, яких Україна не зазнала і в часі війни. Вона повернула життя на Україні на кілька віків назад, привела народ до тої розпуки, з якої він шукає виходу в якійсь хронічній трансміґрації...

Бачучи усі ці наслідки, перш за все треба поспитати: через що саме народ хліборобів, народ, який століттями тримався землі як найкращого скарбу свого, який до усієї хліборобської праці ставився з побожністю, для якого жнива та косовиця ставали найбільшим святом, як те свідчить уся народня поезія та уся українська література від Квітки Основяненка до сучасних найкращих літературних творів, тепер залишає землю пустою; сотні тисяч десятин стоять незасіяні, хліб на полі обсипається, гниє в копицях, а неселення цієї плодючої, так коханої землі, вмирає з голоду, а до землі не береться.

Психольоґія народня не міняється за які 10—12 літ і в цьому загрозливому поведенні українського селянина-хлібороба можна бачити лише ту розпуку, той одпір проти сильнішого ворога, який відбирає у нього хліб до останнього зерна, гонить його з хати з малими дітьми, розстрілює найкращих людей, розганяє в далеке заслання та ганебну невільничу примусову працю. А українське село сказало: краще смерть, а працювати на ворога не будемо! Це його опір, розпука, свідомість того, що нема селу нізвідки допомоги. Й воно вмирає з голоду, від голодового тифу, й чекає звідкись поратунку...

Але світ культурний ставиться без уваги до того, що на його очах в Европі ведеться жорстока узброєна війна проти неузброєного, безпомічного населення... Европа спокійно дивиться, що та багата країна, яка годувала її своєю пшеницею, тепер стоїть руїною, а її чорноземні багаті степи стоять порожні, — на плодючій землі росте бурян та метелиця. А села пустіють, бо населення тікає з них в світ за очи шукати десь хліба. Можна собі уявити в таких обставинах дітей! Цілі ґенерації українських дітей вимирають фізично й дичавіють морально.

Потрібна негайна допомога орґанізована, братерська, допомога упорядкована народами цивілізованого світа, щоб той братній хліб дістався справді до уст голодного селянина і робітника.

Потрібна правдива оцінка большевицьких державних експериментів. Знаючи, що робиться на землях України — „автономної" республики в Радянській федерації, стає дивно, як можуть орґанізовані держави Европи й Америки визнавати таку безладну державу, яка руйнує край і нищить без війни міліони населення. Як можуть ці европейські держави заключати з большевиками якісь торговельні договори, коли усі ці товари, що большевики привозять в Европу, або одірвані з уст голодних дітей і жінок, або вироблені поневільною, примусовою працею. Необхідна негайна орґанізація допомоги голодному населенню України.

Українські жінки, обєднані на еміґрації в Національну Жіночу Раду, безсильні подати нещасному населенню допомогу. Ураїнська еміґрація відгороджена від свого народу страшними большевицькими загородами—ні звідки до нас, ні від нас до України не перелетить і пірячко. Наша кореспонденція з рідними накликає на них жорстокі переслідування. Ми не можемо послати кільоґрам рижу, хоч би й за ту величезну ціну, яку встановили самі большевики, граючися з голодним людом, як кіт з мишею, щоб не підвести наших рідних, наших сестер та їх дітей під найстрашніші кари. Ми можемо лише правдиво освідомлювати культурний світ з тими страховищами, що провадяться поза тими мурами. Ми лише кличемо до всіх Червонохресних орґанізацій, до Жіночих Товариств — ратуйте розгублене, змучене населення колись багатої України! Дайте шматок хліба голодним дітям!

Голова Жіночої Нац. Укр. Ради: проф. **Р. Русова;**

Секретар д-р інж. **Х. Кононенко.**

Прага, 1933.

*) Телеґрафічна аґенція А. Т. Е. подає таку відомість: „З ріжних сіл України приходять відомости про випадки людоїдства". Не маючи змоги перевірити це телеґрафічне оповіщення, подаємо його тут як дуже можливе.

ЩО МИ РОБИЛИ БИ БЕЗ ҐАЗЕТ?

Нераз можна почути думку, що радіо могло би заступити ґазету. На це треба відповісти коротко, що саме тому, що культура поступає щораз вище, людина має все вищі вимоги, люди з кожним роком домагаються все більше і ґазети стараються заспокоїти ці домагання читачів.

Чоловік від найдавніших часів відчував потребу довідатися, що діється в світі. Тим не хочемо сказати, що перший чоловік, який станув на застигаючій земній корі, мав уже в руці „Таймс" або „Фіґаро", всеж наша минувшина старша, ніж хтось думав би. Бо вже в найдавнішій давнині були купці, що заходили між некультурні народи з виробами культурніших країн, і розносили по всьому відомому світі вістки про події в західніх і східніх, північних і південних країнах.

Були то, щоправда, ще лише говорені ґазети, а всеж був то деякий степень справоздавства та репортерства. Біґун із Саляміни, який упав на атенському майдані з викриком „Ніке!" (побіда), був одною з найскорших телеґрам тодішнього світа, таксамо як біґуни, які приносили до грецьких міст вістки про події на Олімпійських ігрищах. Це знову були перші спортові справоздавці.

У середньовічних часах були живими ґазетами трубадури та мінензенґери. На Україні кобзарі та лірники розносили поміж нарід вістки, що діялося по всій нашій батьківщині. Вони мандрували від села до села та співали народні думи. Себто оповідали людям, що де діялося.

Нові часи знають вже справжні ґазети. Пан Льойд, лондонський каварник, винайшов першу економічну й торговельну ґазету, як вивісив на дверях своєї невеличкої каварні вістки про відізди та приїзди кораблів, про їх тонаж і товар і про все, що мало з тим якийсь звязок.

Щож культурний чоловік почав би нині без ґазети? Чи взагалі можете собі уявити таку дивоглядність? Щоби радіо заступило ґазету? Ніколи! Чи можете зажадати від радія, щоби вам розповіло, що діється в світі, скажімо, в десятій годині вечором, бо тоді вам вигідно, а радіо подає вістки пр. в десятій годині передполуднем! Ґазету можете забрати з собою всюди: на залізницю, на килимок лісового моху, до тарахкотячого сільського воза. Ґазета піде з вами всюди; можете її витягнути з кишені на межі пахучій материнкою, на камені старих руїн, у лісовій хижині, коли нараз пуститься зливний дощ.

Та, самособою, то мусить бути часопис, із якого довідаєтеся, що діється не лише в Новім Світі, але як живуть наші рідні в Старому Краю. А це вам скаже лиш український часопис.

М. Кудей.

ІВАН ПЛАСТУН

(Гуцульське повстання 1848—1849 року).

День 9 квітня 1848 року був для всієї Угорщини, отже й для Ясіня, дуже важний. Революція захопила всю австрійську монархію. Мадяри устами Кошута проголосили, що хочуть знову здобути незалежність, яку втратили яких двісті літ тому. В Ясіні мадярські патріоти старалися приєднати населення, щоби стануло на боці Мадярів. Одначе Гуцули ніколи не любили Мадярів. І стали ставитися ворожо супроти своїх дотеперішніх панів і їх змагань. Провідником тих невдоволених мадярським пануванням завдяки своїй енерґії та вимові став 37-літній Іван Пластун, багатий господар і деревний підприємець. Походив із давно осілої родини, яка вже з роду в рід втішалася заможністю та пошанівком широких верств гуцульського народу.

Той молодий чоловік, повен запалу, відважний та багатий, зібрав біля себе за короткий час гурт вірних йому прихильників, які щиро його підтримували в його стараннях.

22 квітня тогож року прийшла до Ясіня вістка, що скасували панщину. Це причинилося до того, що Гуцули стали узброюватися, ловити по лісах звірину та противилися дотеперішньому начальству при кожній нагоді. Мадярська влада, яку заступав передовсім лісовий інспектор Йосиф Пешль, місцеве греко-католицьке та римо-католицьке духовенство, старалася вдержати порядок у селі всією силою, та вкінці мусіла піддатися зовсім завзятим Гуцулам. Хвилину здавалося, що Гуцулів здавлять, бо 30 травня приїхала до Ясіня шкадрона мадярських гузарів т. зв. віртемберського полку. Ця шкадрона здезертирувала, а ведена мадярськими патріотичними старшинами, поспішила на поміч новій мадярській републиці, що саме творилася. Присутність того війська залякала Гуцулів на короткий час. Та гузари спішили далі, а після їх відходу ще гірше закипіло серед Гуцулів. Іван Пластун проголосив себе прилюдно неприятелем Мадярів, присягнув на вірність цісареви та проїжджав Ясінєм наче своїм воєвідством на буйному коні в червоному пепеці (святочнім жупані), за чересом мав усе пистолі, а при боці шаблю. Передовсім хотів відібрати владу громадському нотареви Штретерови. Нотар у виборах, що саме надходили, хотів дати вибрати прихильного собі господаря Івана Кабаля, званого Кабалюком. Цьому спротивилися Пластунові прихильники скорою аґітацією, висміювали Кабаля та нотаря всюди, де лише зявилися. Даремно жалівся на те безрадний нотар своїм начальникам, даремно просив Гуцулів, щоби не вибирали війтом Пластуна. Колиж прийшло до виборів, Пластуна одноголосно вибрали війтом.

Потім революція вибухла повною силою. А мала наслідки, яких Мадяри не сподівалися. Хорвати відразу заняли неприхильне становище супроти Мадярів, під проводом свого Бана Єлячіча. Словаки також осталися вірні цісареви, а Гурбан зі своїми добровольцями впав до горішньої Мадярщини. Також семигородські Румуни не осталися спокійні. В Бороці вибухло кроваве повстання, мадярських грошей не приймали, вояків, яким було понад 35 літ, мусіли пустити до дому.

Греко-католицький парох Андрій Тивадар, що був великим прихильником Мадярів, станув в обороні нотаря Штретера, який уже втратив майже ввесь свій вплив, і виголошував у церкві промови, ворожі для Пластуна та його зусиль здобути для Гуцулів свободу. Та Пластун зумів і того свого противника обезсилити. Серед найгарнішої проповіди віхав на коні до церкви, добув ізза череса пистоль і присилував священика погрозою, що його застрілить, утекти з проповідальниці. Потім візвав зібраних вірних, щоби піддалиля народній обороні, яка вже творилася, та виїхав із церкви, супроводжений юрбою Гуцулів, які відтепер бачили в ньому одинокого свого провідника. Та ця перша спроба здобути незалежність для Гуцульщини тепер ще не вдалася. Мадяри зорґанізували в Мармарошському Сиготі військові відділи та післали насамперед до Ясіня відділ стрільців, а за ними прийшов цілий батальон гонведів, призначений для вдержання спокою та береження границь. Ця військова сила вистарчила, щоби запальчиві Гуцули на хвилину прохолонули. Так минула зима й пройшло літо 1849 року.

В тих часах було в Ясені багато безробітних і став проявлятися серед людей недостаток і новий неспокій. Тому нова мадярська влада з усіх сил старалася, щоби люди з голоду не збунтувалися та щоби діставали роботу при ріжних державних підприємствах. На границях спішно будували засіки, щоби оборонитися перед російським військом, яке мало прийти Австрії на поміч. На шпилях гір укладали великі стоси дров, які мали підпалити, колиб наближався неприятель. Під горами будували полеві табори та копали глибокі окопи. Все доказувало, що рішаюча хвилина надійшла.

І справді 20 травня 1849 року проголосили в Дебрецині святочно мадярську державну незалежність і небаром потім стягнули з Ясіня мадярське військо, щоби боролося проти ворогів Мадярщини на місцях, що були більше загрожені, ніж далека Гуцульщина. Небаром після відходу Мадярів Пластун став паном Ясеня.

Гуцули створили свою власну національну ґвардію та займали чимраз грізніше становище супроти мадярського населення. Воно радо булоб покинуло Ясінь, та Пластун не позволив. Казав побудувати засіки по всіх дорогах, що вели до Рахова, та порозставляв усюди свої узброєні стежі від Репегова аж до Свидівця. Вони не лише не давали Мадярам утікати, а переловлювали теж багато шпигунів із Рахова, які прийшли вивідати про долю ясінських Мадярів.

Одначе Мадяри таки перехитрили Гуцулів. Одинока дорога, яка ще осталась, а якою могли дістатися долі до Мадярщини, була водна дорога, рікою Тисою. Нічю з 17 на 18 липня Мадяри потайки переправилися, забрали свої родини, ба й ерарну (державну) касу на пороми, спустили воду з лісових гатей та видісталися так романтично з небезпеки. Щоби Гуцули не могли їх здоганяти, розбили ворота гатей та вчинили їх так на довший час непридатними для переправи. Всеж усім не вдалося втекти. І тих розлючені Гуцули роззброїли та замкнули. У вязницю замкнули й Жидів, які помагали Мадярам при втечі. Їх провідників, Абрамка Гершата і Струля Розенталя, збили та звязали. Дісталося й дуже зненавидженому лісничому, який дуже жорстоко обходився з Гуцулами.

Та нічю не добре стерегли арештованих і їм вдалося втекти. Остався лише лісовий інспектор Пешль, що був чоловіком твердого характеру, та проголосив, що боронитиме державних інтересів до останнього віддиху. Цей поступок так сподобався Пластунови та його Гуцулам, що вони випустили його на волю та вже більше не трівожили його. Зате священик Тивадар, якому Пластун відгрожувався, що скаже його винести в простиралі на двір і вибити наче пса, утік із міста.

Та Мадяри прикликали знову на поміч правильне військо. Пластун і його прихильники мусіли втікати в гори, де зведено більше кровавих сутичок. Гонведи, як заняли Ясінь, взяли в полон лісничих Глобучка та Садецького, які симпатизували з Гуцулами. Одначе довго в місті не задержалися. Гуцули дістали підмогу від цісарського війська та під їх напором мусіли гонведи вже 10 серпня Ясінь оконечно покинути.

Тепер події йшли скоро одна за одною. 26 серпня в Ясіні прилюдно проголосили, що ніхто не мусить слухати Мадярів, а 29 серпня проголосили неважними кошутівські банкноти. 6 вересня військо перевело загальне роззброєння, а 28 вересня в Ясіні вивісили перший цісарський прапор.

Пластун втішався в тих часах такими ласками в австрійського уряду та мав такий вплив, що сам цісар приняв його на авдієнції у Відні та відзначив його золотим хрестом заслуги. Та підчас строгої абсолютної Бахової влади став Пластунів вплив ослабати. Ще, що правда, вибрали його кілька разів війтом, хоч Мадяри все й насиллям старалися вибрати свого кандидата. Громадські вибори переводили не лише насильством, ба раз навіть і з проливом крови, в якій від мадярських куль згинуло двох людей. Пластун крім відзнаки одержав від цісаря і це, що йому признавали при лісових роботах і доставах першенство перед іншими оферентами. Це йому не лише обіцяли, а дійсно й додержали слова.

В 1870 році постигла Пластуна пригода. Вдарив у нього грім. Мадяри говорили, що то був палець Божий та що то на нього впала кара за зраду мадярської батьківщини. Та сам Пластун, який скоро видужав, не брав того занадто поважно та жартував про це на свій спосіб. Говорив, що зуміє так противитися громови, як лікарствам домашнього лікаря.

Та відтепер велося йому все гірше. Державні роботи йому щоправда все ще давали, та так хитро, що тратив на них усе більше й більше. Вкінці втратив увесь маєток і збіднів зовсім. Помер 16 січня 1891 року в крайній нужді та мусіли його поховати на громадський кошт на цвинтарі біля камяної церкви при залізничому шляху. Там спочиває в землі, забутий майже зовсім своїми мало вдячними прихильниками. Лише мадярський місцевий літописець, який заховав для історії того цікавого Гуцула в мадярській літературі, не забув при кінці приписати таке мадярське зітхання: „Там спочиває в тій рідній мадярській землі проклятий Пластун, який був для неї запеклим ворогом і супроти якої стільки прогрішився".

Бідний гуцульський герой!

РІДНИЙ КРАЙ КЛИЧЕ ПОМОЧІ!

ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ.

Небувале нещастя навістило цілі полоси наших західніх земель. Наслідком великих злив виступили з берегів нереґульовані і від довгого часу належно недоглядані ріки та понесли зі своїми водами всю надію наших хліборобів, ціле майбутнє жниво. Десятки тисяч гектарів ріллі, городів, лук і пасовиск заляла вода, а крім того забрала не тільки жниво, але й занесла їх ріню і камінням, роблячи з багатьох досі урожайних земель цілковиті неужитки.

Води забрали сотні будинків і хат, а тисячі тих бідаків, яким вода знищила їх поля, осталися вдодатку без даху над головою. Чимало худоби, коней, безрог, овець та іншого дорібку наших хліборобів пропало теж у водах.

Окреме нещастя, поза величезною повінню, навістило наші гори. У деяких околицях упав на полонини сніг, а з тим відібрав можливість нашим Гуцулам прогодувати свій найцінніший маєток — худобу.

А в інших околицях перейшли понад полями наших селян величезні градові тучі, які знищили зовсім багатонадійні збори.

Це велике нещастя, яке впало на наше селянство у деяких околицях нашого краю, є таке велике і таке страшне, що для ратунку наших нещасливих братів мусить станути ввесь український нарід, де тільки він жиє і має настільки сил, щоби помогти своїм загибаючим братам.

Кличемо тому всіх свідомих Українців на наших західніх землях, кличемо всіх Українців на далекій еміґрації за океаном і тих, що опинилися в інших чужих краях, кличемо всіх Українців Буковини і Закарпаття: поможім усі разом ратувати перед загибілю тих нещасливих, яким живлове нещастя відібрало останню можливість прожитку.

Поможім наперед пережити їм бодай кілька місяців, щоби вони могли упорядкувати свої господарства по цім нещастю. Не даймо голодувати цим нещасливим та їх дітворі! Поможім їм відбудувати знищені оселі! Даймо їм можливість привернути їх поля до такого стану, щоби вони могли стати знов ужиточними. Збудуймо для жертв повені варстати праці, у яких вони могли би своєю працею заробити собі на прожиток та ним заступити втрачене жниво.

Наша поміч є конечна і мусить бути скора. Мусимо дати не тільки те, що нам збуває. Мусимо відділити з того, що ми маємо, частину на рахунок нещасливих наших братів. Це наш народній обовязок, який мусимо виповнити і цим доказати, що ми одна рідня, один нарід.

Керму цілої акції допомоги нашим братам у цьому нещастю взяв на себе Краєвий Комітет Допомоги Жертвам Повені, що створився при Краєвім Господарськім Товаристві „Сільський Господар" у Львові, Ринок 10/II. В склад цього Комітету увійшли солідарно всі наші установи й орґанізації, представники нашої Церкви та наших ширших громадських кол. Цей Комітет видаватиме відповідні доручення, які наше громадянство на місцях повинно сповнити як наказ теперішньої важкої хвилі, та, не гаючи ні одного дня, освідомлювати наш загал про те, як конечними і потрібними є в теперішній хвилині навіть найменші лепти. Всі гроші, які жертвують наші громадяни, треба відсилати негайно до „Центробанку", Львів, вул. Третого Мая ч. 15., з дописскою „для жертв повені".

Кличемо до всіх, які сьогодня є в тому щасливому положенні, що вони і їх діти мають що їсти: пришліть негайни бодай дрібний даток для тих, що голодують та що не мають чим заспокоїти голоду своїх дітей!

Львів, 15 липня 1933 р.

КРАЄВИЙ КОМІТЕТ ДОПОМОГИ ЖЕРТВАМ ПОВЕНІ: **о. д-р Іван Бучко,** львівський еп. помічник; **о. Роман Лободич,** крилошанин греко-кат. Епископського Ординаріяту в Станиславові; **о. д-р Гриник,** крилошанин греко-кат. Епископського Ординаріяту в Перемишлі; **о. мітрат Олекса Базюк,** крилошанин греко-кат. Митр. Ординаріяту і голова „Рідної Школи"; **о. В. Лучинський,** ігумен Ч.С.В.В.; **д-р Дмитро Левицький,** посол, голова Укр. Парляментарної Репрезентації; **д-р Володимир Загайкевич,** посол; **Дмитро Великанович,** посол, секретар У. П. Р.; **д-р Любомир Макарушка,** посол; **през. Сосновський,** президент Н. Ради т-ва „Дністер"; **д-р Т. Кривуцький,** дир. Земельного Банку Гіпотечного; **радн. інж. Ю. Мудрак,** за Виділ Наукового Тов. ім. Шевченка; **ред. В. Мудрий,** заст. голови Тов. Просвіта; **інж. А. Романенко,** дир. Тов. Сільський Господар; **Мілена Рудницька,** посолка, голова Союза Українок; **д-р І. Ґижа,** дир. тов. Карпатія; **А. Мудрик,** дир. Маслосоюза; **І. Филипович,** дир. Ревізійного Союза Українських Кооператив; **д-р Кость Левицький,** дир. Центробанку; **інж. М. Творидло,** дир. Центросоюза; **ред. Гриць Гладкий,** член Ради Супруга; **д-р О. Філяс,** за Раду Суспільної Опіки.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

Добра робота.

— Маєш якогось доброго кравця?

— О так, останній одяг, що він мені вшив, видержав до заплати останньої рати.

—о—

Усмирювач львів тресує в клітці своїх „учеників". Нараз цирковий послугач каже, що прийшов до нього кравець з рахунком.

— Добре, — каже усмирювач — попроси кравця сюди до клітки.

—о—

Обезпечився.

— Як ви можете дозволити вашій жінці, щоби сама кермувала автом?

— Це мене не лякає, бо я недавно обезпечив авто перед катастрофою.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ШІКАҐО, ІЛЛ.

Програма Українського Тижня на Світовій Виставі.

Понеділок, 14 серпня: **Офіціяльне відкриття Українського Тижня в Українськім Павільоні.**

Вівторок, 15 серпня: **Український Жіночий Зїзд.** Увечір: Приняття делеґаток Жіночого Зїзду в Павільоні; концерт.

Середа, 16 серпня: **Зїзд Української Молоді.** Ввечір: приняття делеґатів Молодечого Зїзду в Павільоні; вечеря; спеціяльна програма в театрі.

Четвер, 17 серпня: Рано: Похід головною вулицею міста Шікаґо до Виставової Площі. В 3-тій год. попол. **Офіціяльне приняття Українців представниками Світової Вистави** в „Гол оф Саєнс"; Святочний Концерт; виступ танцюристів В. Авраменка. Похід у народніх строях від „Гол оф Саєнс" до Українського Павільону.

Пятниця, 18 серпня: **Зїзд Українських Професіоналістів** і **Зїзд Українських Танцюристів.** Спеціяльне приняття в Павільоні.

Субота, 19 серпня: **Український День.** Свято Українського Мистецтва в „Колізеум" на Вабаш Аве.

Неділя, 20 серпня: Попис українських хорів, орхестр; танцюристів, солістів і т. д. Закриття Тижня Спеціяльною Програмою в Павільоні; торжественний бенкет.

Ukrainian Chicago World's Fain Exhibit,

9300 Cottage Grove Ave.,

Chicago, Ill.,

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

НЮ ЙОРК, Н. Й. Відділ 144 повідомляє всіх своїх членів, що місячні звичайні збори відбудуться в суботу, 5 серпня, в годині 8-мій вечір, в У. Н. Домі, 217 Іст 6-та вул. Присутність кождого члена конечна, бо є дуже важні справи до полагодження. Повідомляється суспендованих членів, що коли не прийдуть на мітінґ і не заплатять своїх вкладок за липень і серпень, то наразяться на виключення з У. Н. Союза і Тов. Члени, котрі ще не змінили своїх грамот, нехай зголосяться на мітінґу і виміняють свої старі грамоти на нові. — Петро Бих, предс.; Мих. Жуковський, фін. секр.

ПРОТОКОЛ

З XVIII. КОНВЕНЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНЬОГО СОЮЗА

що відбулася в Дітройт, Міш., в днях 15—20 травня 1933 року.

(30)

ЧЕТВЕРТИЙ ДЕНЬ КОНВЕНЦІЇ.

Дел. 70 відділу запитує актуарія, на якій підставі він калькулював рати в нових родах обозпечень. Актуарій пояснив, що в таких випадках треба послуговатися досвідом інших подібних орґанізацій та фаховим знанням асекураційного діла. На другий запит делеґата того самого відділу, яке є порівнання У. Н. Союза з іншими подібними орґанізаціями щодо фінансового стану, актуарій відповідає, що вповні вдоволяюче. На дальший запит того самого телеґата, чи ті члени, які не виміняли ще грамот, мусять це зараз зробити, актуарій заявляє, що на його думку таку виміну треба перевести як уже не зараз, то в найближчій будучности. Вінці той сам делеґат ще запитує його, чи при новій реформі можна наложити на члена додатковий розмет. Актуарій відповідає, що так, але на це не заноситься ані тепер ані в близькій будуччині.

Дел. 62 відділу запитує, чи актуарій рекомендує членам У. Н. Союза нову реформу, на що він заявляє, що з повним переконанням він поручає її усім членам У. Н. Союза.

Гол. фін. секретар Слободян просить актуарія, щоби він пояснив делеґатам справу побирання 6 процентів від позичок. Містер Вулф відповідає, що кожда асекураційна компанія побирає такі проценти, та дає пояснення, які вже попередно були висказані предсідником Мурашком.

Предс. Мурашко питає актуарія про рати, які побирає орґанізація, звана Міжнародній Робітничий Орден, а які мають бути досить низькі. Актуарій відповідає, що наскільки йому відомо, то орґанізація вправді побирає нижчі оплати як Союз, однак вона за це дає своїм членам без порівнання менше забезпечення та менші привілеї, якими вони могли би покористуватися.

Дел. 155 відділу заявляє, що таки несправедливо є побирати від членів 6 процентів на видавані їм позички. Містер Вулф ще раз дає пояснення в цій справі та зазначує, що інвестиції орґанізації мусять приносити відповідні відсотки, бо інакше вартість грамот мусіла би зменшитись. Крім того уділювання позичок потягає за собою також збільшення праці в головній канцелярії, а тимсамим і збільшення адміністраційних видатків.

Дел. 25 відділу зазначує, що до підвищення рат у нашій орґанізації причинюється і та обставина, що ми маємо тільки одну клясу для всіх членів, яких більшість належить якраз до тої катеґорії, де є велика смертність. Дальше він запитує актуарія, чи підвищення вкладок у новім роді обезпечення актуарій уважає вже за остаточне. Містер Вулф відповідає, що відповідно до його знання і досвіду не заходить ніяка небезпека, щоби тепер чи в будуччині треба було підвищувати рати. На запит головного фінансового секретаря Слободяна в справі молодечого департаменту актуарій відчитує лист, чи властиво подає заяву, де зазначено, що для дітей, які платять 25 центів місячно, можна буде дати полекшу в формі однорічної безплатної вкладки в часі їх переходу по скінченню 18 років до старшого департаменту, до кляси W на $1,000.

Дел. 238 відділу заявляє, що справа реформи булаб інакше виглядала, колиб ми були ставили її відразу так, як належиться.

Опісля предс. конвенції представив міського урядовця з Дітройт, містера Рідінґа, який зложив привіт для конвенції.

Делеґат 301 відділу запитує, чому Союз сам дістає за бонди тільки чотири або пять процентів, а за позичку для членів жадає 6. Гол. фін. секретар пояснює, що при купні бондів не числиться тільки на самий процент, але й на евентуальну звишку вартости тих бондів, а тому можна задоволитись і нижчим процентом. Крім того при закупні бондів нема стільки праці і клопоту, як з видаванням позичок звичайно на малу суму та ще для великого числа членів. В такому випадку самі адміністраційні видатки винесуть більше ніж один процент.

Дел. 102 відділу запитує актуарія, чи Союз могтиме платити дивиденду, і хто мав би її ухвалювати. Актуарій відповідає, що справа дивиденди є трудна, а тому конвенція не повинна ухвалювати ніякої резолюції в тій справі, а тільки припоручити нововибраному урядови її розглянути. В кождому випадку він не сподівается, щоби та дивиденда могла бути плачена вже в найближчих роках.

Дел. 375 відділу ставить внесок, попертий дел. відділів 93, 100, 90, 352 і 13, щоби замкнути дискусію. А дел. 375 відділу ставить знову другий внесок, попертий делеґатами відділів 42, 93 і 55, щоби з огляду на те, що містер Вулф є довголітнім працівником у нашій орґанізації, дати йому вотум довіря за його працю. Делеґати виконали це повстанням з місць.

Дел. 316 відділу відноситься до делеґатів з просьбою, щоб у дальшій дискусії, яка буде слідувати при звітах, ставити короткі запити та не марнувати дорогого часу.

Дел. 46 відділу голоситься до слова і просить, щоби з огляду на те, що він зістав ушкоджений в автомобілевім випадку, звільнити його з дальших нарад на конвенції. Дел. 316 відділу поставив у тій справі внесок, попертий дел. відділів 103, 217, 181 і 178, який перейшов одноголосно.

На дальшу точку нарад прийшла дискусія над звітом головного рекордового секретаря, І. Каштанюка. До слова голосяться делеґати отсих відділів: 182, 163, 261, 361, 86, 121, 206, 14, 117, 371, 142, 370, 249, 349, 396, 247, 207, 8, 282, 78, 200, 102, 273, 161, 146, 94, 241, 73, 317, 77, 56, 31, 193, 237, 225, 83, 24, 126, 136, 225.

Дел. відділу 270 ставить внесок, попертий дел. відділу 238 і 90, щоб замкнути лісту і приступити до дискусії. Внесок принято.

Дел. 182 відділу запитує, чому кореспонденція з головної канцелярії до відділів приходить часом неоплачена, так, що відділ мусить доплачувати. Гол. рек. секретар відповідає, що висилання почти він сам не полагоджує, однак такий випадок може кождому трапитися, чи через недогляд, чи через недоваження листа.

Дел. 163 відділу ставить такі запити: Чому, як заявив головний секретар у свойому звіті, його відповідь на листи членів, чи заряду якогось відділу, мали би в якийнебудь спосіб шкодити орґанізації. Чому екзекутива стратила $4,000 на поїздку і навіть не познайомилася докладно з обставинами по відділах. Чи була яканебудь спроба злуки у відділі 25. Чому рекор. секр. заявив у свойому звіті, що коли не зайдуть потрібні зміни, то реформа може принести скорше шкоду ніж користь. Чому на конвенції є делеґати з таких відділів, які довгують головній канцелярії, хоч ніякий відділ у такім випадку не має права висилати делеґата на конвенцію.

Рек. секр. відповідає, що в справі неполагодженої кореспонденції він іще раз може підтвердити, що він уважав за відповідне нераз не мішатися до льокальних справ, а тому в багатьох вопадках, на його думку, таки краще було не відписувати. Щодо злуки відділів, то в тій справі головна канцелярія писала багато, даючи ріжні можливі поклики та навіть грошеву заохоту для злучених відділів, маючи на увазі, що якраз при злучених відділах можна булоб далеко краще заплатити місцевого секретаря, а тимсамим уможливити йому збільшення акції для орґанізації Союза. Отже хоч до злуки не прийшло, то бодай ми своєю пропаґандою осягнули те, що тепер не маємо більшої розлуки. Справу злуки 25 відділу порушувано на зборах відділів у Джерзи Сіти. Дальше рек. секретар відповідає, що нові роди обезпечень потребують і нових метод, іншої системи ведення діловодства та нових, досвідчених людей. Щодо висилки делеґатів на конвенцію з відділів, які довгують головній касі, то секр. зазначує, що він не знає таких відділів, які є на конвенції заступлені, а які довгують головній касі.

Дел. 361 відділу запитує, скільки членів мають відділи 359 і 294, бо, як звіт виказує, ті відділи мали тільки 23 і 24 члени, злуки між собою не перепровадили, а проте мають своїх делеґатів. Гол. рек. секретар відповідає, що ті відділи злучились. Одначе такому твердженню делеґат 361 відділу заперечує.

Дел. 121 відділу твердить, що згідно зі статутом не можна принимати членів до старшого роду обезпечення, як не скінчать 18 років, а проте принимано молодших. Рекорд. секретар відповідає, що закон позволяє обезпечувати тільки від 18 року життя, а тому, принимаючи члена 16 чи 17-літнього, принимається його з вкладкою 18-літнього. Делеґат 14 відділу запитує, чому наради головного уряду не були проголошувані в „Свободі"; дальше запитує він, яку користь має членство з таких річних засідань, про наради яких воно нічого не знає. А вкінці інтерпелює він рекорд. секретаря, чому секретар уважав більш відповідним приняти на конвенцію заступника делеґата, а не самого делеґата 117 відділу.

Рек. секретар заявляє, що протоколи були все на час проголошені, однак у часі реформи треба було здержатися з їх проголошенням і на це були свої причини. Щодо справи делеґата 117 відділу, то він зазначує, що такого рішення він ніколи не робив, яке давало би право заступникови делеґата, а позбавляло прав самого делеґата. На цьому місці рек. секретар пояснює, серед яких обставин був вибраний делеґат 117 відділу. Тоді делеґат 14 відділу підносить, що делеґат 117 відділу є в посіданню копії листа, який був виготовлений рек. секретарем, а в якім говориться, що члени 117 відділу просять екзекутивний комітет узнати делеґатом заступника.

Дел. 142 відділу заявляє, що один з членів його відділу, який стояв уже цілий рік у відділі, перейшов до іншої асекураційної компанії, мотивуючи свій учинок високими вкладками зі сторони Союза. Гол. рек. секретар відповідає, що цьому не можна зарадити, бо висоту вкладок не ухвалювала екзекутива чи головний уряд, але опрацювали її експерти.

(Дальше буде)

ПРОТОКОЛ

З НАДЗВИЧАЙНОГО ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНОГО УРЯДУ УКР. НАРОДНОГО СОЮЗА,

яке відбулося в днях 14 і 15 липня 1933 року в домі У. Н. Союза під ч. 81—83 Ґренд Стріт, Джерзи Сіти, Н. Дж.

(4)

Фін. секретар Р. Слободян: Ми говоримо багато про те, як дістати молодь до У. Н. Союза, а коли прийдеться підходити практично до цеї справи, то ми зараз вагаємося зробити навіть спробу. Фактом є, що наша молодь не хоче нас, не хоче наших мітінґів, не хоче приноровлюватись до нашого способу думання. А щоби наша орґанізація могла доповняти свої ряди тутешньою молодю, то для орґанізування тої молоді треба мати тут виховані одиниці, які моглиб промовляти до неї її власним, питомим способом думання. Якраз англійська сторінка і її редаґування тут родженою силою мало би служити тим цілям.

Радна О. Придун каже, що по місцевостях дуже трудно стягнути молодь на Союзові збори, отже видавання англійської сторінки зможе бодай частинно усунути ті трудноці. На її думку, збори молоді по поодиноких місцевостях повинні бути скликувані заходами головної канцелярії У. Н. Союза.

Радний М. Бусько: Будучи відділовим секретарем довгі літа, мав я нагоду переконатися, що молодь не хоче і не буде відбувати спільних мітінґів зі старшими членами. Спосіб ведення мітінґів, непорозуміння, які часто виринають, зовсім не підходять і не промовляють до молодечої вдачі та способу думання тої молоді. Отже треба потворити осібні молодечі відділи та дати молоді можність розвиватися самостійно.

Радний Ст. Слободян завважує, що причини неохоти молоді учащати на збори старших Союзовців треба шукати таки в поступованню самих батьків. Він з власного досвіду може ствердити, що як у деяких відділах вибрано молодих людей до уряду, то старші не хотіли з ними працювати. Він наводить приклади, які наглядно вказують, що коли молоді люди занимають уряди по відділах, то тоді далеко лекше можна приєднувати молодих членів до орґанізації. Маючи це на увазі, було би вказаним і пожаданим, творити при відділах осібні молодечі департаменти. Пропаґувати та поширювати таку ідею буде також одним із завдань англійської сторінки.

Радна А. Боївка заявляється також за видання англійської сторінки. Коли ми, вербуючи молодь до Союза, стрінемося із закидами, що вкладки в нашій орґанізації є вищі ніж в інших американських асекураційних компаніях, то, видаючи таку англійську сторінку, ми відразу збиваємо того роду твердження, бо виказуємо, що хочби рати навіть були трохи вищі, то за це ми даємо тій молоді те, чого нема по інших компаніях.

Радний І. Лисак каже, що ми ніколи не поступимо вперед із орґанізуванням молоді, коли тільки обмежимось до самих балачок. На його думку, англійська сторінка буде тим чинником, який багато причиниться та влекшить орґанізування молоді до У. Н. Союза. А щоб та сторінка відповіла свойому завданню, то треба мати відповідну фахову силу, яка могла би зачати працю вже в найближчому часі.

На внесок радного І. Ваверчака, попертий радним Іл. Гузаром, порішено заанґажувати постійну кваліфіковану силу для редаґування англійської сторінки в „Свободі".

Внеску гол. контрольора А. Пашука, щоби здержатися з виданням англійської сторінки принайменше шість місяців, а в тому часі дати більше місця в „Свободі" для дописувачів в англійській мові, не поперто.

На внесок радного А. Шаршоня, попертий радним Г. Євусяком, порішено, щоби Редакційний Комітет у порозумінню з редакторами підшукав відповідну молоду людину та заанґажував її для редаґування англійської сторінки, яка малаб видаватися раз на тиждень, у суботнішнім числі.

Внеску радного Іл. Гузара, щоби приступити до вибору тої редакційної сили таки зараз на зборах, не поперто.

Платня редакторів.

Внесок радного Г. Євусяка, попертий головою контр. комісії, адв. О. Малицьким, щоб обом редакторам признати платню по 250 дол. місячно, отримав 8 голосів.

Внесок радного Іл. Гузара, попертий радною О. Придун, щоби відповідальний редактор діставав місячно 200 дол., а другий редактор 190 дол., отримав також 8 голосів.

Внесок радного І. Ваверчака, попертий радним Т. Шпікулою, щоби місячна платня обох редакторів виносила по 225 дол., отримав два голоси.

Тому, що два внески дістали рівне число голосів, предсідник Мурашко голосував також, віддаючи свій голос у користь внеску радного Г. Євусяка, який то внесок, діставши більшість голосів, перейшов.

Вибір редакторів.

Предсідник М. Мурашко заявляє, що вибираючи редакторів, можемо брати під увагу 5 кандидатів, а саме: О. Ревюка, д-ра Л. Мишугу і В. Кедровського, які тепер працюють у редакції, та В. Лотоцького і д-ра С. Демидчука, які внесли просьби на руки Редакційного Комітету. Згідно зі статутом орґанізації, ми повинні вибрати відповідального редактора і другого, помічного редактора.

Гол. контрольор А. Пашук заявляється за те, щоби вибрати двох редакторів, які мали би рівні права. На його думку відповідального редактора не потрібно.

Голова контр. комісії, адв. О. Малицький, не погоджується з думкою А. Пашука та доказує, що якраз у власному інтересі самої орґанізації лежить, щоби відповідальність спочивала на одній особі.

Рек. секретар Дм. Галичин відповідає, що над цею справою не може тут бути ніякої дискусії, бо 112 параґраф статута постановляє вибір шефа редакції, і той параґраф дотепер незмінений.

Гол. контр. комісії, О. Малицький, ставить на відповідального редактора д-ра Л. Мишугу. Цей внесок попирає радний І. Лисак. Тоді наступило голосування, якого вислідом був однодушний вибір д-ра Л. Мишуги відповідальним редактором.

Вислід голосування на другого редактора виказав, що О. Ревюк отримав 10, В. Лотоцький 5, а В. Кедровський 4 голоси. Отже другим редактором вибрано О. Ревюка більшістю голосів.

Тоді покликано до галі засідань д-ра Л. Мишугу й О. Ревюка, а предсідник М. Мурашко проголосив їм вислід голосування.

До слова голоситься д-р Л. Мишуга. По уділенню йому голосу він сказав таке:

Приймаючи до відома рішення Хвального Головного Уряду, яким вибрано мене начальним редактором нашого орґану, дякую за довіря, а разом з тим заявляю таке: Уряд цей я вважаю перенесенням почесного тягару з плечей одного редактора на другого. Становище начального редактора було вже нераз означене моїм попередником, котрий заявляв, що на ділі він не є ніяким шефом, бо начальний редактор у „Свободі" являється звичайним редакційним робітником, котрий день у день зачинає редакторську працю від писання новинок, а потім береться до писання статті чи статей, а далі до вигладжування дописів і т. п. Коли були такі відносини до цього часу, то що буде можна сказати про дальше редаґування нашого щоденника, коли ту працю звалюється тепер на двох редакторів? І крім того вимагається заведення тижневої сторінки в англійській мові, усуваючи одну помічну силу з редакції, зменшуючи платні редакторів та настоюючи на ліквідацію і тих кількох заморських дописувачів, яких ми досі мали. Попри те все вимагається, щоби „Свобода" стала ще цікавішою і щоби давала більше ріжноманітного матеріялу. Все те вказує, що в нас таки ще й досі нема розуміння для редакторської праці. По важких досвідах, які пережив наш нарід у неволі темноти, ми ще й тепер хочемо щадити на тім, чим міряється культурну силу народу. Ми ще далі жалуємо гроша на пресу, яка являється сьогодня найважнішим чинником у розвою народів. Ми ще далі не хочемо зробити нашої преси цікавою, живою, повною сили, нових ідей і розмаху, коли думаємо, що це є у людській можливости, щоби те все виконали в щоденній ґазеті два редактори.

Тому я відразу підкреслюю, що в таких умовинах „Свобода" не може статися кращою ґазетою. А хто думає інакше, то я годжуся з власної кишені покрити кошти покликання американського знавця ґазетного діла, щоби дати нагоду Головному Урядови У. Н. Союза почути в таких справах опінію знавця і безсторонної людини. Я вважаю, що казати працювати редакторам у тих умовинах, у яких працюють українські редактори, є нічим іншим як капіталістичним визиском, котрий не повинен мати місця в орґанізації, якою правлять робітники.

У. Н. Союз був завжди орґанізацією, яка була провідною в життю нашої іміґрації. Її орган „Свобода" заважував на цілім нашім народнім життю. І таке можна сказати у великій мірі й про теперішні часи. Від редакторів „Свободи" вимагається не тільки праці в ґазеті, але й широко закроєної громадської праці, яка відповідала би традиції У. Н. Союза, себто тому, що все, що було і є доброго в життю нашої іміґрації, було і є витворене духовими і матеріяльними зусиллями У. Н. Союза, його членів і його орґану.

Досі виконували ту роботу редактори, виснажуючи останки своїх сил. А тепер мають вони далі продовжувати тусаму роботу й далі редаґувати ґазету і шукати розвязки на нові питання, звязані з орґанізацією молоді, та робити це зі зменшеним редакційним персоналом і зі зменшеними видатками на видавництво.

Виконати це — неможливо. Ніякий совісний редактор не возьметься за виконання цього, заповідаючи, що це можливо виконати. Для цеї праці треба більше інтелектуальних сил і більших коштів. Не схочемо ми цього зрозуміти, то наші інтелектуальні сили будуть нидіти без праці, а орґанізація буде занепадати, як буде занепадати і ціле наше культурне та громадське життя.

Та я виходжу з того заложення, що принаймні більшість Головної Управи здає собі з того всього добре справу. І тому, коли Головний Уряд завів наразі такі зміни, то видно змусили його до цього якісь надзвичайні обставини й причини. Ми з редакції хочемо зрозуміти Шановних Головних Урядників і хочемо вірити, що вони кермувалися при своїх рішеннях добром нашої орґанізації і доброю волею. Тому ми доложити всіх зусиль, щоби показати Головному Урядови і нашим членам, що і в тих обставинах зважимося продовжати нашу працю совісно й чесно — в тій вірі, що згодом прийде час, де ми при холодній розвазі вирішимо тісами справі так, як цього вимагає інтерес У. Н. Союза, престіж „Свободи" й українська справа.

Гол. контрольор А. Пашук: Дотеперішній спосіб редаґування „Свободи" я критикував і буду на будуче критикувати, коли не зайде зміна на краще. Я вірю в критику, бо вважаю, що доцільна критика ніколи не шкодить справі, а навпаки, приносить користь. Коли я бачу щось злого, то маю й відвагу сказати правду в очі кождому. Наш орґан повинен служити тільки інтересам У. Н. Союза, а тому не повинен мішатися в ніякі релігійні „файти" та не брати участи в ніяких політичних уґрупованнях. Щоб оминути нарікання з боку дописувачів, треба поміщувати кождий допис, який може причинитися до приєднування нових членів до орґанізації. Я сам післав недавно допис до „Свободи" і його мені відкинено. Отже мені сталася кривда. Колиб таке поступовання мало повторитись і на будуче, то тоді я піду до іншої ґазети і там буду дописувати. По інших часописах мені хотять платити за мої дописи, а тут я не жадаю ніякої заплати, а хочу тільки справедливого трактування.

Заступник предсідника, інж. В. Малевич, запитує А. Пашука, про що йому властиво йде. Коли мова про напрям „Свободи", то про те нема що тут говорити, бо на це є конвенційна ухвала. Щодо дописів, то він за час свойого уряду в У. Н. Союзі вже мав нагоду переконатися, що „Свобода" поміщує завсіди ті всі дописи, які є можливо зужити. Коли би можна було поміщувати кождий присланий допис, то це для редакторів булаб тільки полекша, бо тоді вони самі менше писалиб. Отже як якийсь допис треба відкинути, то на це мусить бути якась важна причина.

Редактор О. Ревюк відповідає А. Пашукови на кождий піднесений закид зосібна. Насамперед заперечує, що редакція відкидала колинебудь такі дописи, які, на думку редакції, могли бути корисними для орґанізації. Дописувачеви відкиненого допису може здаватися, що його допис є корисний для орґанізації; то чому опінія редактора мала би бути в таких випадках менше децидуючою, якщо він думає інакше? Адже редактор має більше фахового знання і практики у вирішуванню таких квестій. „Свобода" ніколи не мішається в релігійні справи, як довго вони не виходять поза рами того круга ділання, якому вони мають служити. Однак не мішатися в справи політичного і національного характеру, означалоб, що „Свобода" ломить конвенційну ухвалу щодо її напрямку. Це означалоб, що „Свобода" має бути безпартійною, без виразного лиця, а в тому самому часі ми маємо ухвалу конвенції, що напрям „Свободи" повинен бути національно-демократичний, отже тимсамим партійний. Хто заступає національно-демократичну ідею, то про нього не можна сказати, що він є безпартійний, отже таксамо не можна сказати і про „Свободу", що вона має бути безпартійною, а заразом заступати постуляти національно-демократичної ідеї. Допис А. Пашука редакція відкинула, бо дописувач ставив до часопису такі домагання, яких ніяка редакція не може приняти і яких ніякий, навіть найвизначніший журналіст до ґазети не ставить. Дописувач домагався, щоби його допис був поміщений у спеціяльному місці, в тім, де поміщується статті від редакції. Крім того допис мав заголовок „Це і те". А під такою рубрикою поміщував А. Пашук свої дописи довгий час в іншій ґазеті, отже „Свобода" не потребує позичати собі, чи перебирати рубрик від іншої ґазети.

На тім покінчено в 7 год. ввечір наради першого дня.

(Далі буде).

СТРАШНИЙ ТАРЗАН.

(12)

Уже під водою волохатий випустив зі своїх обіймів Тарзана, а Тарзан його. Вони обидва кинулися на беріг, але тут Тарзан побачив, що волохатий зробив великі очі й на його обличу відбився переляк. Тарзан побачив тепер, що над його хвостатим товаришем, який лежав ще непритомний, зявився величезний лев. Лев уже вискалив свої страшні ікли, підкрадаючись до своєї жертви, але, побачивши Тарзана й волохатого, спинився над самим хвостатим.

Тарзан почав тюкати на льва й гарчати та дрочити його, щоб звернути більше його увагу на себе. Тарзан бачив тепер, що лев не рішився, що робити, й тому Тарзан, вихопивши свій ніж з піхви, рушив проти льва. За ним подався також волохатий, який знав, що коли він лишиться зі львом сам на сам, то неминучо стане жертвою пазурів та іклів отсього страшного царя джунґлів. Лев відступив кілька кроків від хвостатого й приготовився до нападу на своїх ворогів.

Підступаючи до льва, Тарзан побачив, що волохатий замісць утечі, чи нападу на Тарзана, тепер іде поруч з ним проти льва. Волохатий міцно тримав у своїх руках кий і, здавалося тепер, він небоязкий. Лев стояв яких пятьдесять стіп за непритомним хвостатим, відійшовши від нього. Лев глухо ричав та бив нервово своїм хвостом по боках і по спині, разом з тим усе більше присідаючи до землі, щоб зробити великий скок проти своїх ворогів.

Тарзан і волохатий безбоязко наближалися до льва. Лев цього не любив і не витримав. Він зробив кілька кроків убік і знову став. Він бачив, що два двоногі наступають на нього. Лев ще подався кілька кроків вбік і знову бачив, що на нього наступають. Він почав тепер ревіти й більше скалити зуби, впиваючися своїми пазурами все глибше в землю. Наступила рішуча хвиля для Тарзана та його двох несподіваних товаришів: хвостатого й волохатого.